

EVROPSKA UNIJA

VLADA RUMUNIJE

VLADA REPUBLIKE SRBIJE

Strukturni fondovi
2007-2013

JOINT MANAGEMENT OF
FLOOD
RISKS

ŠTA GRAĐANI MOGU DA URADE PRE, U TOKU I NAKON POPLAVE

PROGRAM
PREKOGRANIČNE
SARADNJE
Rumunija-Srbija

O POPLAVAMA

Poplave su česte elementarne nepogode i procenjuje se da one čine oko 40% svih prirodnih katastrofa u svetu. One mogu biti lokalnih razmera - ukoliko pogađaju naselje ili manje zajednice, ili velikih razmera - ukoliko pogađaju čitave slivove reka i veći broj opština.

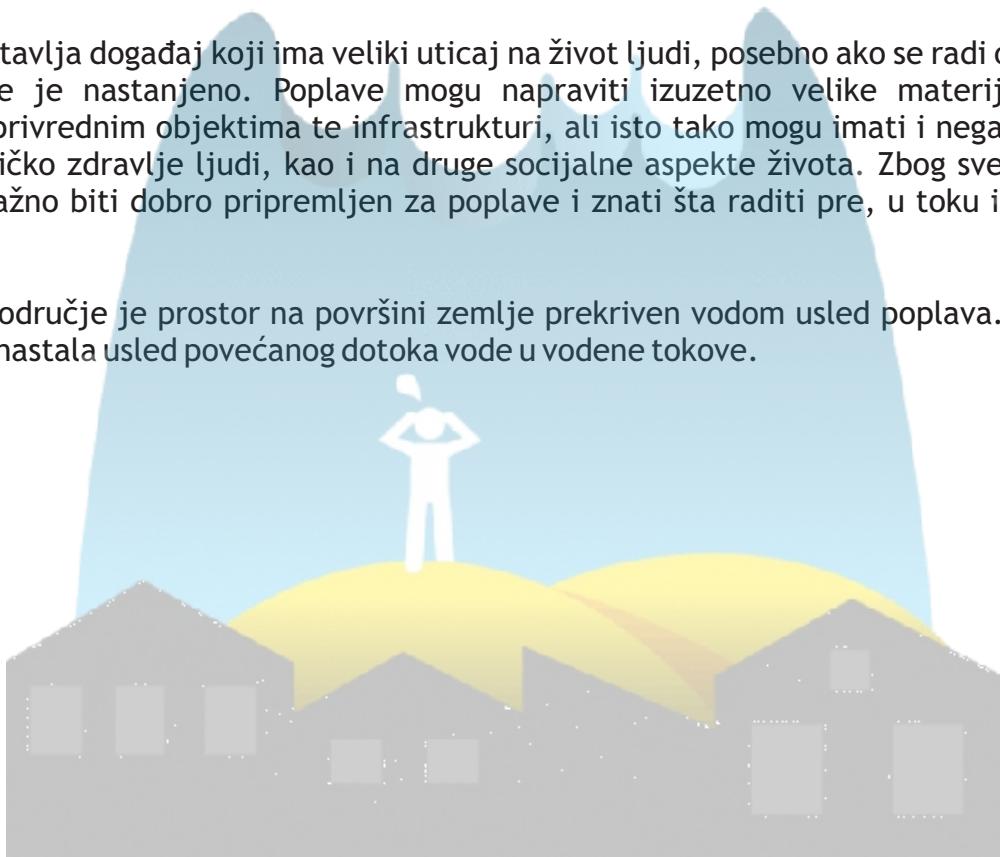
Do plavljenja dolazi i kada nivo vode u rekama poraste toliko da dolazi do pojave podzemnih voda ili do prelivanja preko nasipa ili kada usled pritiska vode na nasipe dođe do njihovog probijanja.

Do poplave može doći i usled pucanja i prelivanja brane zbog prevelikog dotoka vode - što prouzrokuje poplavu sličnu bujičnoj poplavi, ali u mnogo širim i katastrofalnijim razmerama.

Poplave se mogu dogoditi svuda. Čak i vrlo mali potoci, rečice, kanali za odvod ili kišni kanali, koji deluju bezopasno, mogu izazvati poplave većih razmera.

Poplava predstavlja događaj koji ima veliki uticaj na život ljudi, posebno ako se radi o poplavljrenom području koje je nastanjeno. Poplave mogu napraviti izuzetno velike materijalne štete na stambenim i privrednim objektima te infrastrukturni, ali isto tako mogu imati i negativan uticaj na telesno i psihičko zdravlje ljudi, kao i na druge socijalne aspekte života. Zbog svega navedenog, izuzetno je važno biti dobro pripremljen za poplave i znati šta raditi pre, u toku i nakon njihove pojave.

Poplavljeni područje je prostor na površini zemlje prekriven vodom usled poplava. Poplavni talas količina vode nastala usled povećanog dotoka vode u vodene tokove.

UPUTSTVA ZA PONAŠANJE PRE, TOKOM I POSLE POPLAVA

1. Za jedinice lokalne samuprave

Pre poplave

- ✓ Izraditi Procenu ugroženosti od elementarnih nepogoda i drugih nesreća, kao i Plan zaštite i spasavanja za sve subjekte sistema zastite i spasavanja u skladu sa Zakonom o vanrednim situacijama, kako bi se utvrdilo da li je određeno područje podložno poplavama, i precizno definisale snage i sredstva za zaštitu i spasavanje u slučaju da dođe do poplave
- ✓ Sprovesti potrebne preventivno-tehničke mere za zaštitu od poplava (obezbediti potrebna istraživanja, studije i projekte radi preduzimanja mera i radova za neophodno povećanje stepena sigurnosti odbrane od poplava)
- ✓ Utvrditi raspoložive resurse i to: tehničke, administrativne, materijalne, finansijske, kadrovske i institucionalne resurse, za sprovođenje odbrane od poplava, uključujući i pripremanje godišnjih potreba, bilansa i budžeta
- ✓ Izraditi sve neophodne pravne instrumente za sprovođenje odbrane od poplava (sporazumi o preuzimanju radne snage,

materijala i mehanizacije; ugovori za angažovanje radne snage; sporazumi o korišćenju javnih i privatnih prostora i institucija za prihvat ugroženih od poplava; sporazumi za korišćenje prevoznih sredstava; sporazumi o nadoknadi troškova dobrovoljaca i dr.)

- ✓ Obezbediti u saradnji sa RHMZ-om nabavku merodavnih padavinskih stanica i uspostaviti efikasan sistem blagovremene najave poplavnih kiša
- ✓ Održavati zaštitne objekte (saniranja slabih mesta), i obezbediti popravku postojećih i izgradnju novih nasipa
- ✓ Obezbediti regulisanje vodotokova, razbijanje leda na vodotokovima
- ✓ Obaviti blagovremene pripreme za evakuaciju stanovništva, životinja i za organizovanje izmeštanja materijalnih i kulturnih dobara.
- ✓ Zabraniti izgradnje novih objekata u zonama poplavnih talasa (razmatranje raseljavanja postojećih ukoliko za to postoje finansijske mogućnosti).
- ✓ Preduzeti ostale mere u skladu sa čl. 15 Zakona o vanrednim situacijama

Tokom poplave

- ✓ Pratiti prognoze i kretanje vodostaja i obezbediti osmatranje vodotokova i objekata na akumulacijama
- ✓ Obezbediti efikasan sistem veza i uzbunjivanja stanovništva nizvodno od hidroakumulacija
- ✓ Rukovoditi akcijama zaštite i spasavanja na području lokalne samouprave i koordinirati sprovođenje mera i zadataka civilne zaštite
- ✓ Narediti upotrebu snaga zaštite i spasavanja, sredstava pomoći i drugih potrebnih sredstava
- ✓ Obezbediti spasavanje ugroženog stanovništva i materijalnih dobara (evakuacija, zbrinjavanje, pružanje prve, medicinske pomoći i dr.) uz procenu potrebe za traženje pomoći Vojske Srbije ili međunarodne pomoći i preuzimanje drugih mera na sprečavanju ili ublažavanju posledica poplava
- ✓ Informisati stanovništvo o potrebnim mera radi bezbedne evakuacije
- ✓ Ostvariti neophodnu saradnju sa drugim jedinicama lokalne samouprave, nadležnim državnim organima i privrednim subjektima radi otklanjanja posledica poplave
- ✓ Organizovati psihološku pomoć za ugroženo stanovništvo, spasioce i druge kategorije građana kojima je pomoć neophodna

Posle poplave

- ✓ Obezbediti zbrinjavanje ugroženih i evakuisanih lica uz pružanje hitnog smeštaja, zdravstvene zaštite, snabdevanje hranom i piјaćom vodom, spajanje razdvojenih porodica, psihološku podršku i stvaranje drugih uslova za život;
- ✓ Preduzeti mere na asanaciji terena preuzimanjem sanitarno-higijenskih i sanitarno-tehničkih mera na terenu, u naselju i objektima, u cilju sprečavanja širenja zaraznih bolesti, epidemija i drugih štetnih posledica po stanovništvo i materijalna dobra
- ✓ Organizovati sa nadležnim organima procenu štete
- ✓ Koordinirati sprovođenje mera i zadataka obnove, rekonstrukcije i rehabilitacije, uzimajući u obzir potrebe održivog razvoja i smanjenja ugroženosti i rizika od budućih poplava
- ✓ Izvestiti nadležne organe Republike i Pokrajine o sprovođenju aktivnosti i mera predviđenih planovima zaštite i spasavanja
- ✓ Predlažiti mera u cilju unapređenja sistema zaštite i spasavanja na teritoriji lokalne samouprave
- ✓ Preduzeti druge mera u skladu sa Zakonom o vanrednim situacijama

2. ZA GRAĐANE

Pre poplave

- ✓ Ponašajte se odgovorno, ne bacajte otpad u reke, potoke i kanale
- ✓ Ako je otpad već u koritima i kanalima, prijavite nadležnoj komunalnoj službi
- ✓ U gradovima gde je prilikom jakih kiša pojačano oticanje voda, ne bacajte otpad i prekrivajte šahtove koji odvode atmosferske vode
- ✓ Po mogućству pripremite džakove sa peskom koje u slučaju nailaska poplave možete staviti na ulaz i zatvorite sva mesta na kući kroz koja može da uđe voda
- ✓ Ne pregrađujte vodotokove kako biste pravili akumulaciju vode u letnjem periodu
- ✓ Ako očekujete prodor vode u svoj podrum i/ili prizemlje, ali imate malo vremena, možete pomeriti svoj kotao, bojler i druge aparate na viši nivo. Organizujte podrumske prostorije tako da u slučaju poplave mogu nastati samo minimalne štete, pakovanje robe na višim etažama.
- ✓ Vodite računa da se stvari štetne po okolini ne čuvaju u područjima ugroženim poplavom.

biste se sklonili na sigurno ili odmah pređite na viši sprat kuće

- ✓ Obezbedite svoj dom ukoliko imate vremena
- ✓ Ne ometajte rad spasilačkih ekipa
- ✓ Preko sredstava javnog informisanja pratite stanje i upozorenja o mogućoj poplavi
- ✓ Isključite struju i ne prilazite električnoj instalaciji.
- ✓ Izbegavajte vodu koja je u pokretu. Ne hodajte kroz vodu koja se kreće. Kretanje kroz vodu dubine 15cm može da izazove pad. Ukoliko morate da prođete kroz vodu hodajte tamo gde se voda ne pomera. Koristite štap da biste proverili dubinu vode i čvrstinu tla pod vodom.
- ✓ Ne ulazite vozilom u poplavljena područja. U slučaju da vas poplavna voda opkoli, napustite vozilo i ukoliko je moguće bezbedno pređite na više tlo.
- ✓ Ne prelazite brzake i potoke pešice niti kolima
- ✓ Evakuišite životinje, a ako to ne možete oslobođite ih iz objekata u kojima su smeštene
- ✓ Izbegavajte klizišta i odrone na terenu

Tokom poplave

- ✓ Ako živate nizvodno od brana informišite se koji je signal za opasnost, koliko vremena vam je potrebno da se sklonite i koja je sigurna granica za sklanjanje u slučaju njenog rušenja
- ✓ Budite pripremljeni u slučaju da morate da napustite domaćinstvo. Pripremite nužne stvari (torbu sa ličnim dokumentima i najosnovnijim stvarima i lekovima, baterijska lampa, pištaljka, kabanica za kišu, topla odeća, duboka obuća-po mogućstvu gumene čizme, flaša sa pijaćom vodom, tranzistor i rezervne baterije, štap, kanap i slično,) i po mogućstvu organizovano napustite domaćinstvo kako

Osam koraka da sačuvate zdravlje u toku poplava

- ✓ Koristite flaširanu, dezinfikovanu ili proključalu vodu za piće, pranje ruku i zuba, pripremanje hrane i pranje posuđa
- ✓ Jedite samo konzerviranu hranu ili iz tegli koje su bile potpuno zatvorene; oprati ih čistom vodom pre otvaranja
- ✓ Čuvajte hranu na suvim, čistim i provetrenim mestima
- ✓ Koristite kao toalet samo za to namenjena mesta (postojeći, pokretni ili privremeni-montažni WC)
- ✓ Ne dozvolite deci da se igraju na mestima gde se izlila voda od poplava
- ✓ Ako postoje pokvarena hrana, ostaci hrane (na primer iz frižidera i zamrzivača koji su bili bez struje ili bili u kontaktu sa poplavnom vodom) ili mrtve životinje ni u kom slučaju ne dolaziti u direktni kontakt sa time, već obavezno pozvati veterinarsku službu ili veterinarsku inspekciju
- ✓ Ako osetite ili imate neki od sledećih simptoma: slabost, svrab, nagon na povraćanje, crvene oči, povrede po telu, proliv, kašalj, zapusen nos, temperaturu, crvenilo po koži, ako vas boli glava i mišići, obavezno se javite najbližem doktoru.

Šta raditi sa đubretom u toku poplava?

- Đubre privlači životinje kao bubašvabe, pacove, miševe, muve i pse koji mogu da prenesu razne bolesti. Zato je važno sledeće:
- ✓ Đubre se odlaže samo u kontejnerima koji su za to namenjeni
 - ✓ Držati đubre udaljeno od hrane i vode za piće
 - ✓ Ako postoje mrtve životinje obavezno pozvati veterinarsku službu ili veterinarsku inspekciju
 - ✓ Ne čuvajte hranu iz konzerve koju ste već otvorili i niste pojeli
 - ✓ Za sve informacije obratiti se najbližem Zavodu za javno zdravlje i veterinarskim službama

Oprezno sa vodom za piće u toku poplava

Voda za piće može da postane nečista za upotrebu kod ljudi i životinja. Zato je potrebno:

- ✓ Slušati isključivo obaveštenja instituta/zavoda za javno zdravlje o stanju vode za piće i njenoj ispravnosti
- ✓ Koristiti flaširanu, dezinfekovanu ili prokuvanu vodu za piće, za pranje ruku i zuba, spremanja namirnica i pranje sudova
- ✓ Posude gde se drži voda treba prati sa posebnom pažnjom i isprati ih sa malo hlora razmućenog u vodi
- ✓ Uvek pokriti posude gde se drži voda za piće
- ✓ Za sve informacije obratite se najbližem Zavodu za javno zdravlje

Posle poplave

- ✓ Pratite vesti o vodosnabdevanju i ispravnosti vode za piće
- ✓ Ne koristite plavnu vodu, jer može biti pod strujnim naponom od podzemnih kablova ili zagađena muljem, uljem, benzинom ili fekalnom kanalizacijom
- ✓ Budite pažljivi u oblastima sa kojih se poplavna voda povukla, putevi su možda oštećeni i opasni
- ✓ Vratite se u svoje kuće, samo ako nadležne službe procene da je bezbedno
- ✓ Pre provere ne koristite električne aparate
- ✓ Očistite i dezinfikujte sve pokvašene površine. Rukavicama očistite zidove i podove popavljenih prostorija. Mulj koji ostaje posle plavne vode može da sadrži kanalizacione otpatke i hemikalije.
- ✓ Predmete koje ne možete očistiti bacite
- ✓ Držite se dalje od zgrada koje su okružene plavnim vodama
- ✓ Oprezno ulazite u zgrade zbog mogućih skrivenih oštećenja
- ✓ Što je moguće pre osposobiti oštećene septičke jame i druge kanalizacione sisteme, jer mogu da postanu veliki zdravstveni rizik
- ✓ Ukoliko primetite uginule životinje obavestite nadležnu službu na telefonske brojeve 193 ili 1985

Povratak kući nakon povlačenja vode

Nakon povlačenja vode, važno je imati na umu da postoje rizici koji mogu da budu opasni po zdravlje čitave porodice.

- ✓ Ako je stambeni ili poslovni objekat još pod vodom, obavezno obavestite nadležne organe i službe da Vam pomognu da isključite struju i gas
- ✓ Veoma je važno da proverite svoju kuću po danu da nema nikakvih promena u građevinskoj strukturi. Ne voditi decu da bi se izbegao bilo kakav rizik
- ✓ Ako miriše na gas, ne ulazite u kuću, ne uključujte struju i obavezno obavestite nadležne organe
- ✓ Samo ako ste na potpuno suvom mestu možete da isključite struju. NIKADA ne isključujte ili uključujte struju ili električne aparate ako ste u dodiru sa vodom
- ✓ Ako još ima vode u vašoj kući, udite u nju sa gumenim čizmama ili stavite plastične kese preko obuće. Ne dozvolite da voda od poplava bude u kontaktu sa vašom kožom
- ✓ Sve navedene postupke uradite pre povratka trudnica, dece i starih i obolelih osoba
- ✓ Za sve informacije obratite se najbližem Zavodu za javno zdravlje i organima lokalne samouprave.

✓ Čišćenje kuće nakon povlačenja vode

- ✓ Trudnice, deca i stare osobe ne treba da borave u kući dok ona ne bude potpuno očišćena i suva
- ✓ Izvetrite dobro sve prostorije najmanje pola sata pre nego što uđete da čistite unutrašnjost vaše kuće
- ✓ Operite podove i zidove deterdžentom i vodom, i uvek koristite rukavice. Nakon toga obratite se najbližem institutu/zavodu za javno zdravlje za dalja uputstva u vezi dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije
- ✓ Posle čišćenja i pranja obavezno dobro operite ruke čistom vodom i sapunom
- ✓ Svu odeću i tkanine koje su bile pod vodom obavezno operite deterdžentom i topлом vodom
- ✓ Moguće je da se u kući ili prostorijama koje su bile pod vodom stvorila buđ. Ona može da bude opasna po zdravlje
- ✓ Ukoliko se javi curenje iz nosa, crvenilo po koži, otežano disanje, što pre se javite lekaru
- ✓ Za sve informacije obratite se najbližem Zavodu za javno zdravlje i lokalnim vlastima.

Povratak u javne objekte posle poplava

- ✓ Proverite da pored javnog objekta (škole, vrtići, domovi zdravlja itd) nema rizika od odrona
- ✓ Isključite struju samo ako stojite na suvom mestu
- ✓ Izvetrite sve prostorije najmanje 30 minuta pre nego što uđete unutra
- ✓ Čistite samo sa gumenim čizmama ili sa cipelama pokrivenim plastičnom kesom do kolena i uvek koristite rukavice
- ✓ Izbacite sve knjige i papire koji je bio zahvaćen poplavama.
- ✓ Operite podove i zidove deterdžentom i vodom, i uvek koristite rukavice. Nakon toga obratite se najbližem institutu/zavodu za javno zdravlje za dalja uputstva u vezi dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije.
- ✓ Pozovite nadležne organe da provere sve instalacije i odobre povratak.

ŠTA GRAĐANI MOGU DA URADE PRE, U TOKU I POSLE POPLAVE

Ulažemo u našu budućnost!

IPA program prekogranične saradnje Rumunija - Republika Srbija je finansiran od strane Evropske unije u okviru instrumenta za predpristupnu pomoć (IPA) sufinansiran od strane država učesnica programa.

Ime projekta : Zajedničko upravljanje rizicima od poplava

Urednik: Regionalni centar za društveno-ekonomski razvoj - Banat

Datum objavlјivanja: Decembar 2016.

Sadržaj ovog materijala ne predstavlja zvanični stav Evropske unije.

U slučaju pritužbi, kontaktirajte nas slanjem e-maila na adresu: romania-serbia@mdrap.ro